

Din ruhun, mənəviyyatın saflığıdır

Azərbaycan tarixində baş vermiş ən böyük faciələrdən biri də 1920-ci illərdən başlayaraq 30 ilə yaxın davam edən repressiya olmuşdur.

Həmin illərdə Azərbaycan Respublikası ərazisində insan hüquqlarına zidd olaraq totalitar dövlət rejiminin törətdiyi özbaşnalıq, zorakılıq nəticəsində yüz minlərlə günahsız insan, əsasən, milli özünüdərk və milli dövlətçilik əqidəsinə, siyasi rejimin diktəsinə deyil, milli hissiyyatı olduğuna görə repressiyalara məruz qalaraq ya güllələnmiş, ya da Sibirə, Orta Asiyaya sürgün olunmuşdur. Dini kitablar qadağan edilmiş, yandırılmış, bu və ya digər formada məhv edilmişdir. Məscidlər bağlanmış, yaxud da tamamilə dağıdılmışdır. Bu proses ötən əsrin 70-ci illərinə qədər davam etmişdir. 1969-cu ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonrakı dövrü milli özünüdərk, milli oyanış dövrü də adlandırmaq olar. Artıq ötən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq insanlara Allahın adını çəkməyə, ibadət etməyə və dini ritualları həyata keçirməyə qeyri-rəsmi icazə verildi. Məscidlər təmizlənir, ya tarixi abidə kimi nəzarətə götürülür, ya da kitabxana və ya mədəniyyət obyektləri kimi fəaliyyətinə icazə verildi.

1990-cı illərin əvvəllərində SSRİ-nin süqutundan sonra bu məsələdə vəziyyət dəyişdi. Din yalnız mütləq yaradıcıya ibadət sistemi deyil, daha çox həyat tərzidir. Din istənilən tarixi dövrdə hər bir cəmiyyətin əxlaqi-mənəvi dəyərlər sisteminin ayrılmaz hissəsini təşkil edir. Dini insanlar tərəfindən doğru dərk edildiyi və aşılındığı zaman bu dəyərlərin sülhün zəmanətçisi olduğunu anlamaq heç də çətin deyil. "Sivilizasiyalar toqquşmasının" hökm sürdüyü müasir dövrümüzdə ayrı-ayrı dinlərin mənsublarına dözümlülük nümayiş etdirmək nəinki çox yüksək mənəvi dəyər, eləcə də demokratik rejimin zəruri göstəricisi kimi qəbul edilməkdədir. Dünya birliyi tərəfindən hər bir dinə hörmət bəsləmək kimi önəmli bir dəyər cəmiyyətin bütövlüyünün əsas şərtlərindən biri olaraq qəbul edilməklə yanaşı, praktikada bu dəyərin heç də hər zaman nəzərə alınmadığı görünməkdədir. Amma mövcud şəraiti düzəltmək, insanlara dini dözümlülük xüsusiyyətlərini aşılamaq nəinki ayrı-ayrı dövlətlərin, eləcə də beynəlxalq təşkilatların vəzifələrindən birinə çevrilmişdir.

Azərbaycan dövlətinin başında milli-mənəvi dəyərlərə sadıq, onun inkişafının qayğısına və əsrlərdən bəri bizə miras qalmış dini və bəşəri dəyərləri qoruyaraq gələcək nəsillərə çatdırılması üçün çalışan bir lider cənab İlham Əliyev durur. Azərbaycanda hər bir vətəndaş dini etiqad azadlığını tam sərbəst formada həyata keçirə bilər. Dini ocaqlar, məscidlər, ibadətgahlar dövlət tərəfindən qorunaraq bərpa edilir, yeni məscidlər tikilir. Hətta Bakının mərkəzində erməni kilsəsi də yüksək səviyyədə bərpa olunaraq fəaliyyətini davam etdirir. Din əxlaqdır. Din mədəniyyətdir. Din Allaha və insanlara sevgidir, inamdır, ruhun, mənəviyyatın saflığıdır.

Qürurla deyə bilərik ki, dövlət başçısı və onun ailə üzvləri müqəddəs Həcc ziyarətində olub, Kəbə evini ziyarət edəblər.

Bizi qələbəyə aparan dualar

İllər idi ki, torpaqlarımız təcavüzkar Ermənistan tərəfindən işğal olunub, qan tökülürdü. Günahsız insanlarımız qətlə yetirilir, ana bətnində ikən körpələrimiz Xocalıda, Kəlbəcərdə, Ağdamda süngüyə keçirilirdi. Əllərimiz Tanrıya Qarabağ həsrəti ilə açılırdı. Prezident İlham Əliyev bütün çıxışlarında sülh niyyətini bəyan edib, düşməni sülhə, qan tökməməyə çağırırdı. Düşməni zorun deyil, aqlın gücü ilə hərəkət etməyə dəvət edirdi. Təəssüf ki, dinləmədilər. Çıxışlarının birində Müzəffər Ali Baş Komandan "Mən müqəddəs Məkkədə ziyarətdə olarkən Qarabağa, əsgərlərimizə dualar edirdim", - dedi. Zəminimizə, halalımıza donuz girmişdi. Və anlamaq istəməyən düşməni yerində oturtmaq üçün bir gün Allaha uzanan əllər qəzəbli "dəmir yumru"ğa döndü. Bu zaman da səbrimizi, milli kimliyimizi qoruduq.

Düşmənin üstünə əxlaqla getdik. Biz müharibə istəmədik. Düşməni bizi buna vadar etdi. İlk həmlə yenə düşməndən gəlmişdi. Əli qana bulaşmış düşməni yenə insanlıqdan çıxmışdı, qana susamışdı. Amma biz düşməndən fərqli olaraq onunla ədalətlə davranırdıq. Düşməndən fərqli olaraq onun yalnız hərbi obyektlərini vururduq. Bu gün düşməni qəti surətdə iddia edə bilməz ki, 44 günlük Vətən müharibəsində ya bir məktəb, ya bir uşaq bağçası dağıtmışıq. Yaxud 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan əsgərinin gülləsindən erməninin bir uşağı belə ziyan çəkməmişdir.

Qarabağa müqəddəs kitabımız "Qurani-Kərim" ilə getdik

44 günlük Vətən müharibəsi dünyaya həm də Azərbaycan əxlaqını, müharibə aparmaq mədəniyyətini nümayiş etdirdi. Düşməni işğal etdiyi bütün əraziləri dağıdıb, viran qoyub, daş üstə daş qoymayıb. Onun xisləti budur. Bayquş kimi xarabalıq aşıqı olduğunu sübut edib. Azərbaycan Prezidenti və Birinci xanım Mehriban Əliyeva Qarabağa əllərində "Qurani-Kərim" ilə getdilər. Bu tərəqqipərvər, əxlaqi dəyərlərə önəm verən, dinindən asılı olmayaraq Allahı tanıyan bütün insanlara verilən bir xoş mesaj idi. "Biz bu torpağın sahibləriyik. Biz burada Allahın sevdiyi sülhü bərpa edəcəyik", - demək idi. Mehriban xanımın Məkkədən gətirdiyi "Qurani-Kərim"i Ağdam məscidində, Şuşa məscidində bağışlaması erməni analarına bir çağırış idi. "Allahınız, kitabınız olsun, durdurun bu qanı. Silahlar yox, ağullar, düşüncələr danışsın" - demək idi. Bir insanın iç dünyasının, mənəvi düşüncəsinin, milli kimliyinin bundan gözəl təqdimatı ola bilməzdi. İnsanın özünün də Yaradanın bir zərrəsi olduğunun əyani sübutu idi. "Biz bura qurmağa, yaratmağa, dağıdılan hər nə varsa onu bərpa etməyə gəlmişik" - demək idi... Dünya bu təqdimatla niyyətimizi gördü. Dünya bu təqdimatla bizi daha yaxşı tanıdığı üçün hərbi qələbə

bəmizi siyasi müstəvidə də qəbul etdi. Dünya haqqı anladı.

Qarabağda böyük quruculuq işləri gedir

44 günlük Vətən müharibəsində şanlı qələbənin əldə edilməsi nəticəsində Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində geniş quruculuq işləri aparılmağa başlanmış, o cümlədən erməni vandalizminə məruz qalmış tarixi-dini abidələrin bərpası, yaxud yenidən qurulması sahəsində mühüm addımlar atılmışdır. Prezident İlham Əliyevin və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2021-ci ildə Daşaltı və Hadrutda məscidin təməlinin qoyulması, Zəngilanda İmam Hüseyn, Ağdamda Cümə və Qiyaslı məscidlərinin yenidən qurulması işlərinə start verilməsi, Şuşada Yuxarı Gövhər ağa, Aşağı Gövhər ağa və Saatlı məscidlərinin və Qazançı kilsəsinin bərpa edilməsi Azərbaycan dövlətinin milli-mənəvi, tolerant dəyərləri yüksək qiymətləndirdiyinin göstəricisidir. Biz bütün bunları kimə isə göstərmək, sübut etmək üçün etmirik. Bu dövlətin rəhbəri, millətin lideri bu dəyərlərlə yaşadığı üçün bunları edirik. Bunlar həyat prinsiplərimiz olduğu üçün edirik.

2021-ci il oktyabrın 3-də Prezident İlham Əliyevin Tərtər rayonunun Talış kəndinə səfəri zamanı orada ermənilərin dağıtdığı alban-udi və rus-pravoslav kilsələrində olması, hər iki ibadətqahda təmir və bərpa işlərinin aparılacağını bildirməsi bütün dinlərə tolerant yanaşmanın parlaq ifadəsidir.

2022-ci il martın 20-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Tərtər rayonunun Suqovuşan qəsəbəsində yeni tikiləcək məscidin təməlini qoydular. Zəngilan məscidinin tikinti işləri ilə tanış olub öz tövsiyələrini verdilər.

İşğal dövründə vandalizmə məruz qalan mədəni-dini obyektlər sırasında islam dini abidələri - məscidlər, türbələr və digər inanc yerləri mütləq əksəriyyət təşkil edir. Qarabağda rəsmi fəaliyyət göstərmiş 67 məscidin (Şuşada 13, Ağdamda 5, Füzulidə 16, Zəngilanda 12, Cəbrayılada 5, Qubadlıda 8, Laçında 8) 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılaraq yararsız hala salınıb. İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə hazırda geniş quruculuq işləri aparılır, yeni məscidlər tikilir, dini abidələrimiz bərpa edilir.

Yeni Günəşlidə Xanım Fatiməyi Zəhra məscidi ilə tanışlıq, Bibiheybət, Təzəpir məscidlərinin təmiri, Şamaxıdakı Pirsat Baba ziyarətqah məscid kompleksinin, Lahıcdağı Bəddöyün məscidinin yenidən bərpası Prezident və onun ailəsinin dini mənəvi dəyərlərə qayğısı kimi qəbul edilir.

Azərbaycan bəlkə də dünyanın yeganə dövlətidir ki, burada insanlar arasında dini, irqi ayrılıq yoxdur. Din əxlaq, həm də ədalətdir. Ölkə ədalətlə, əxlaqla idarə olunur. Din siyasətə qarışmır. Mənəvi dəyər insanlarla Yaradanın arasındakı bağlılıq vasitəsidir.

*Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*